

Klimaatactieplan stad Diest

COLOFON

Dit klimaatactieplan is gebaseerd op het model opgesteld door Interleuven en de Provincie Vlaams-Brabant in het kader van 'Vlaams-Brabant Klimaatneutraal' en de samenwerking met de gemeenten, en past in het Europese Burgemeestersconvenant.

De provincie Vlaams-Brabant en Interleuven zijn door de EU erkend als coördinator voor het Burgemeestersconvenant. Ze ondersteunen de Vlaams-Brabantse gemeentebesturen.

Meer info:

Stad Diest: duurzaamheid@diest.be

Interleuven, milieu@interleuven.be

Provincie Vlaams-Brabant, klimaatneutraal@vlaamsbrabant.be

Inhoud

1. Kader: Burgemeestersconvenant	4
2. Doel	5
2.1. Algemene uitgangspunten	5
2.2. Ambitie en visie van de gemeente	6
3. Algemene strategie	7
4. Huidige situatie	8
4.1. Algemeen.....	8
4.2. Gemeentelijke nulmeting.....	8
4.3. Inventarisatie bestaande werking en projecten	9
4.4. Maatregelentool en Business as Usual-scenario 2020 (BAU 2020)	11
5. Gemeentelijk klimaatactieplan	12
5.1. Organisatorisch.....	12
5.1.1. Intern	12
5.1.2. Extern	12
5.2. Participatieve aanpak	14
5.3. Financieel.....	14
5.4. Geplande acties en maatregelen.....	15
5.4.1. Gebouwen, installaties en voorzieningen	15
5.4.2. Mobiliteit	20
5.4.3. Hernieuwbare energie.....	24
5.4.4. Natuur en biodiversiteit	26
5.4.5. Landbouw	29
5.4.6. Duurzame consumptie	31
6. Rapportering en monitoring.....	32
7. Contacten.....	33

1. KADER: BURGEMEESTERSCONVENANT

Liefst 80% van het energiegebruik en de CO₂-uitstoot is het gevolg van stedelijke activiteiten, en CO₂ is met voorsprong het belangrijkste broeikasgas. Lokale overheden staan dicht bij de bevolking en spelen daarom een cruciale rol bij het afremmen van de klimaatverandering. Hét instrument hiervoor is het Convenant of Mayors of het Burgemeestersconvenant. Gemeenten en steden die dit convenant ondertekenen, engageren zich om concrete maatregelen te nemen om hun CO₂-uitstoot tegen 2020 met minstens 20% terug te dringen. Europa werkte hiervoor een stappenplan uit dat elke gemeente kan gebruiken. De provincie Vlaams-Brabant en Interleuven treden op als 'Coördinator van het Convenant' en staan de gemeenten bij.

Stap 1: Nulmeting

Om te weten hoeveel CO₂ er bespaard moet worden, moet de gemeente eerst een nulmeting uitvoeren. Deze nulmeting gaat voor verschillende sectoren - huishoudens, transport, industrie, openbare verlichting ... - na hoeveel CO₂ ze uitstoten. Het basisjaar voor de nulmeting is 2011. VITO, de Vlaamse Instelling voor Technologisch Onderzoek, werkte in opdracht van de Vlaamse Overheid een handige Excel-tool uit die de gemeente met eigen gegevens kan aanvullen.

Stap 2: Opstellen klimaatactieplan

De gemeente moet na de ondertekening een klimaatactieplan opstellen en indienen bij de Europese Commissie. Dit klimaatactieplan bevat een opsomming van de maatregelen die de gemeente zal nemen om de CO₂-reductie (20% of meer) te bereiken.

Stap 3: Uitvoering

De maatregelen worden omgezet in de praktijk.

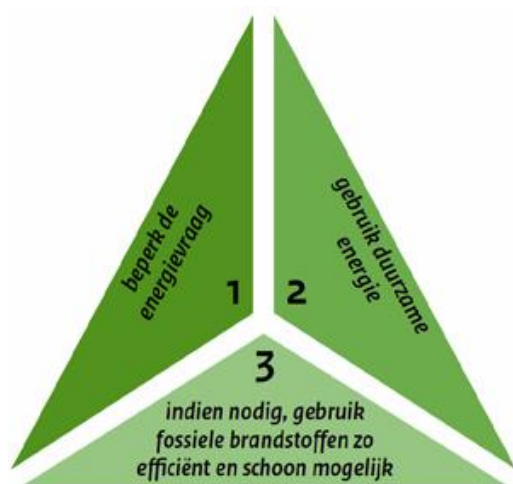
Stap 4: Rapportering en monitoring

Elke twee jaar na het indienen van het klimaatactieplan dient de gemeente een implementatierapport in bij de Europese Commissie met daarin een stand van zaken en tussentijdse resultaten. Elke 4 jaar moet een nieuwe CO₂-meting (monitoring) gebeuren. De gemeente kan hiervoor beroep doen op de cijfers die worden aangeleverd door VITO en de Vlaamse overheid.

2. DOEL

2.1. Algemene uitgangspunten

De stad Diest zet zowel in op korte termijnwinsten als op lange termijnacties. De **Trias Energetica** is daarbij het uitgangspunt: de stad Diest onderneemt stappen om de energievraag te verminderen (stap 1), om duurzame energie op te wekken en te gebruiken (stap 2) en om aan de resterende (fossiele) energievraag te voldoen met efficiënte, schone technieken (stap 3).

Trias Energetica

Figuur 1: model Trias Energetica

Daarbij hanteert de stad Diest **drie belangrijke principes**:

1) De stad Diest geeft het goede voorbeeld

De stad Diest speelt op verschillende vlakken een voorbeeldrol: als consument, dienstverlener, planner, adviseur, initiator...

2) Samen aan de slag

De stad Diest betreft bedrijven, organisaties, burgers en kennisinstellingen bij de opmaak en de uitvoering van het gemeentelijk klimaatbeleid. En ze neemt deel aan initiatieven die worden georganiseerd in het kader van 'Vlaams-Brabant klimaatneutraal'.

3) Klimaatbeleid is dynamisch beleid

Kennis over klimaat is in volle evolutie. Ook het gemeentelijk klimaatplan is geen vaststaand gegeven, maar kan steeds bijgestuurd worden.

Een gemeentelijk klimaatbeleid gaat verder dan het verminderen van het energieverbruik en de CO₂-uitstoot alleen. De economische en sociale aspecten, binnen het breder kader van **duurzame ontwikkeling**, mogen hierbij niet uit het oog verloren worden. Een sterk

klimaatbeleid zal bovendien plaats moeten krijgen in alle beleidsdomeinen (bouwen en wonen, integraal waterbeheer, ruimtelijke ordening, mobiliteit, biodiversiteit, kansarmoede,...).

2.2. Ambitie en visie van de gemeente

Met dit klimaatplan engageert de gemeente zich om tegen 2020 de CO₂-uitstoot te verminderen met minstens 20% . Ze doet dat door energie te besparen, energie-efficiëntie te verhogen en het inzetten van duurzame energiebronnen.

3. ALGEMENE STRATEGIE

Dit klimaatactieplan is een belangrijk document dat toont hoe de stad Diest haar engagement tegen 2020 wil bereiken. Het maakt gebruik van de resultaten van de nulmeting om de meest geschikte acties te vinden voor de CO₂-reductie. Dit plan stelt hiervoor concrete maatregelen voor, samen met de nodige budgetten, verantwoordelijke uitvoerders en timing. Beschouw het klimaatactieplan niet als een strak document: omstandigheden veranderen en het is aangewezen om het plan geregeld te herzien.

De maatregelen in het klimaatactieplan moeten de CO₂-uitstoot en het energieverbruik door eindgebruikers verminderen. De engagementen hebben betrekking op het geografische grondgebied van de gemeente of de stad. Daarom bevat het plan acties voor zowel de publieke als de private sector (bedrijven, burgers, middenveld, scholen ...). De rol van de gemeente is dat zij het voorbeeld geeft, duidelijke maatregelen neemt en haar inwoners stimuleert om zelf actie te ondernemen.

Het streefjaar is 2020. Daarom bevat het plan een duidelijke schets van de acties die de gemeente zal ondernemen om haar streefdoel in 2020 te bereiken. Maar een langetermijnstrategie en -visie is ook belangrijk.

4. HUIDIGE SITUATIE

4.1. Algemeen

Om doelstellingen te formuleren en de effecten van het klimaatbeleid op te volgen, moet je de grootte en de bronnen van de huidige CO₂-uitstoot kennen. Daarom heeft de stad Diest een nulmeting uitgevoerd. Deze meting geeft van elke sector het aandeel in de totale CO₂-uitstoot weer. Het referentiejaar is 2011 want vanaf dat jaar zijn volledige cijfers voor de nulmeting beschikbaar. De inventaris werd gemaakt met de generieke tool¹ die VITO ontwikkelde in opdracht van het departement Leefmilieu, Natuur en Energie (LNE) van de Vlaamse overheid en aangevuld met data die specifiek zijn voor de gemeente.

4.2. Gemeentelijke nulmeting

De nulmeting richt zich op de emissies van sleutelsectoren als:

- gemeentelijke gebouwen, installaties en voorzieningen
- tertiaire gebouwen, installaties en voorzieningen
- residentiële gebouwen
- transport: gemeentelijke vloot, openbaar transport (weg, spoor), privé en commercieel transport (weg)

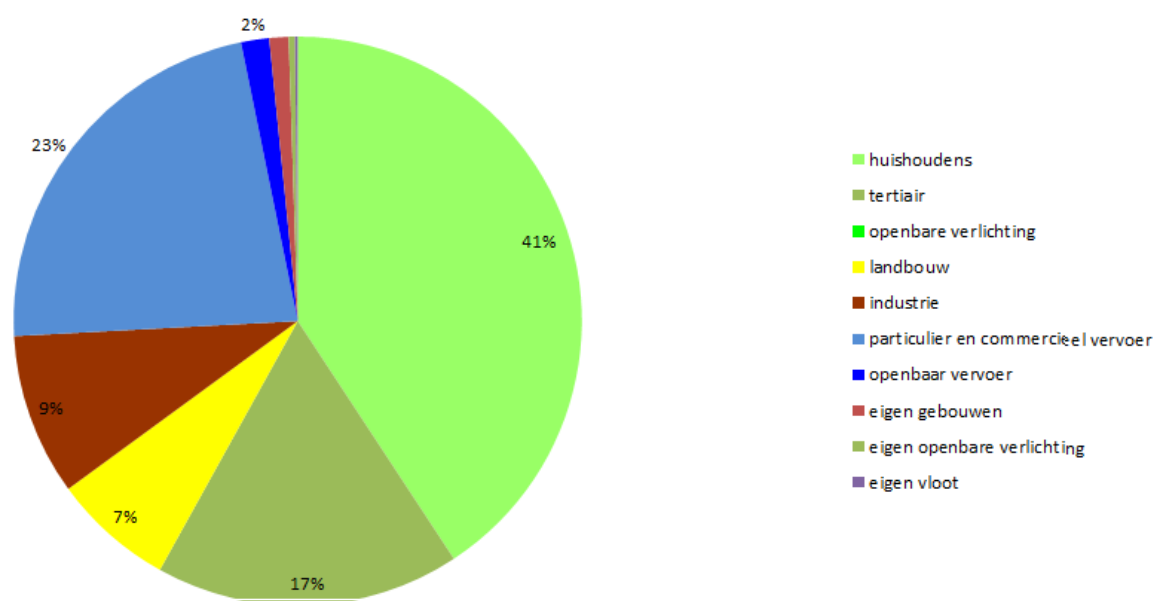
Daarnaast brengt de nulmeting emissiebronnen in kaart die niet verplicht gerapporteerd moeten worden, maar die wel relevant kunnen zijn voor het klimaat- en energiebeleid:

- energieproductie: koude- of warmteproductie-eenheden
- energieproductie: energiegerelateerde emissies van productie-eenheden voor elektriciteit < 20 MW
- landbouw: energiegerelateerde CO₂-emissies en niet-energiegerelateerde emissies zoals CH₄ door vertering en N₂O door mestopslag
- industrie: energiegerelateerde CO₂-emissies door niet-ETS bedrijven

Uit de emissie-inventaris blijkt dat in het jaar 2011 107.178 ton aan CO₂ werd uitgestoten.

¹ Tool is terug te vinden op aps.vlaanderen.be/lokaal/burgemeestersconvenant/burgemeestersconvenant.htm.

Procentuele verdeling CO₂-emissies per sector

Figuur 2: taartdiagram gemeentelijke nulmeting

- Alle sectoren zijn opgenomen in de studie. Alleen de snelwegen werden niet opgenomen in de nulmeting en het actieplan, aangezien gemeentes weinig tot geen invloed hebben op het verbruik op snelwegen.
- De belangrijkste sectoren zijn het particulier en commercieel vervoer (23%) en de gebouwen/installaties van huishoudens (41%) en tertiaire sector (17%).
- De totale CO₂ uitstoot in 2011 voor Diest bedraagt 107.178 ton. Om de doelstelling van 20% reductie tegen 2020 te behalen moet de stad Diest dus 21435 ton CO₂ besparen.

4.3. Inventarisatie bestaande werking en projecten

De resultaten van de nulmeting zijn het uitgangspunt van het klimaatactieplan. Acties en maatregelen die uitgevoerd zijn sinds referentiejaar 2011, worden mee opgenomen en kunnen al een invloed hebben op de CO₂-uitstoot. Daarom heeft de stad Diest deze bestaande initiatieven geïnventariseerd.

De inventarisatie gebeurde op basis van:

- milieujaarprogramma's
- omgevingsanalyse uit BBC
- beleidsplannen van andere gemeentelijke diensten (RO, mobiliteit, gebouwen,...)
- bestaande audits, studies, visieplannen:

- energieaudit gemeentelijke gebouwen
- mobiliteitsstudie
- openbare verlichting: quickscan, lichtplannen, masterplannen
- stookplaatsrenovatie / afstelling stookplaatsen
- hernieuwbare energie
- relighting
- energieboekhouding
- ...
- initiatieven of lange termijnprojecten die al in uitvoering zijn:
 - inrichting autoluwe zones
 - (ver)bouw(ing) gemeentelijke gebouwen
 - herinrichting openbaar domein (pesticidevrij, vergroening,...)
 - trage wegen – fietsroutenetwerk
 - (gratis) duurzaam bouwadvies
 - Cambio autodelen
 - ...

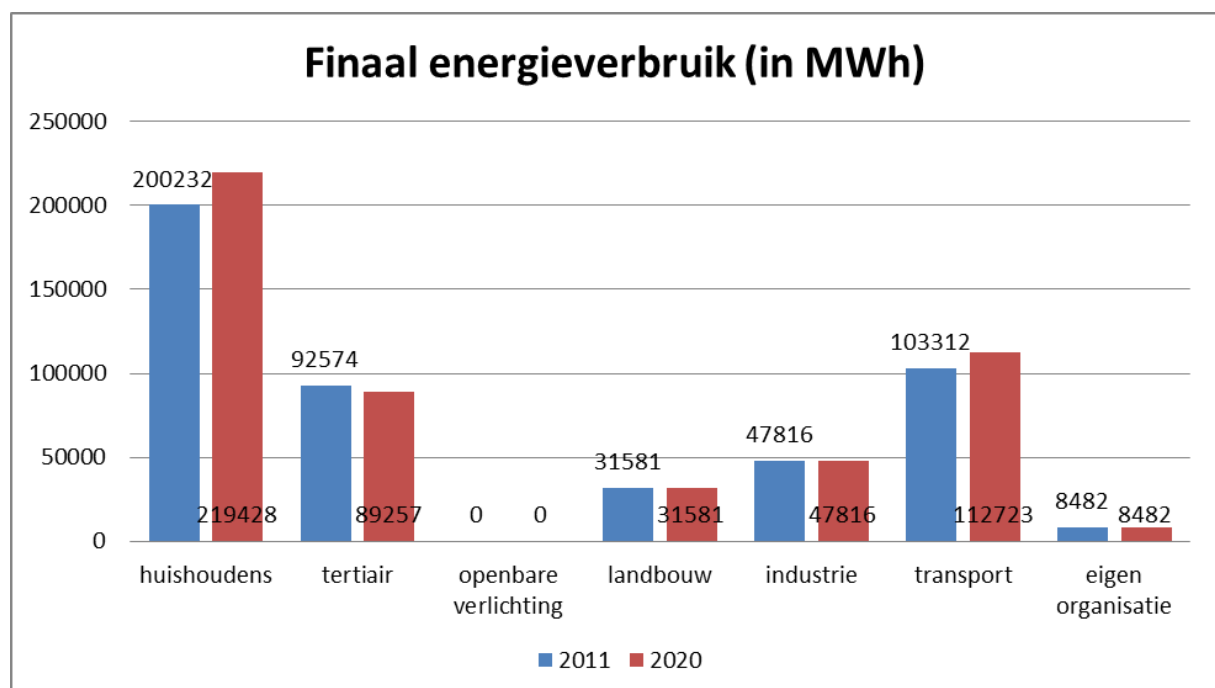
Uiteraard kunnen initiatieven die dateren van vóór 2011 en die een bijdrage leveren aan de reductie van de CO₂-uitstoot, ook opgenomen worden in het klimaatactieplan.

4.4. Maatregelentool en Business as Usual-scenario 2020 (BAU 2020)

VITO heeft in opdracht van LNE een maatregelentool² opgemaakt. Die geeft voor tien voorbeeldmaatregelen een indicatie van de impact op het energieverbruik en de CO₂-uitstoot. Het gaat om acties die burgers, handelaars of bedrijven kunnen nemen. Zoals:

- huishoudens: muurisolatie, dakisolatie, betere beglazing, warmtepompen, zonneboilers
- tertiair: cluster van diverse maatregelen (zoals relighting, efficiëntere gasketels, natuurlijke ventilatie, installatie warmtepompen) om vraag en verbruik te laten dalen bij verwarming, ventilatie, koeling en verlichting
- transport: shift van auto naar fiets voor korte ritten, shift naar elektrische voertuigen
- lokale elektriciteitsproductie: PV

De besparingen zijn berekend in vergelijking met het referentiejaar 2011 en het 'BAU'-scenario in het jaar 2020. BAU staat voor Business As Usual en geeft een inschatting van het energieverbruik en de CO₂-emissies voor 2020 als de gemeente of stad geen specifieke maatregelen neemt. Het scenario houdt wel rekening met autonome evoluties zoals de verwachte bevolkingsgroei en de toename wegverkeer, en met het Europese beleid.

Figuur 3: Grafiek Business-as-Usual scenario 2020

² zie <http://aps.vlaanderen.be/lokaal/burgemeestersconvenant/burgemeestersconvenant.htm>

5. GEMEENTELIJK KLIMAATACTIEPLAN

5.1. Organisatorisch

Het is belangrijk om een groot draagvlak te creëren. De gemeente betreft daarom zowel intern als extern zo veel mogelijk mensen en organisaties.

5.1.1. Intern

Intern werd een **stuurgroep** opgericht met daarin mandatarissen en vertegenwoordigers van volgende diensten:

- schepen milieu en duurzaamheid, schepen landbouw
- secretaris
- milieudienst, algemeen technische dienst, patrimonium, ruimtelijke ordening, communicatie ...
- externe dienst: IGO (woonproject Wonen aan de Demer)

Tijdens de opmaakfase van het klimaatactieplan hebben de stuurgroepleden deze taken op zich genomen:

- bespreking van de resultaten van de nulmeting
- opmaak inventarisatie van bestaande initiatieven (acties, projecten, studies ...)
- ambitieniveau bepalen: 20%
- efficiënte en effectieve acties en maatregelen voorstellen op basis van de nulmeting, inventarisatie van de eigen werking, provinciale inventaris van mogelijke klimaatacties en, indien van toepassing, de maatregelentool (zie punt 5.3)
- opvolging participatieproces
- ...

De stuurgroep komt op regelmatige basis samen en zal:

- acties en maatregelen opvolgen en monitoren
- verbeterpunten bespreken
- naar het schepencollege en de gemeenteraad terugkoppelen.

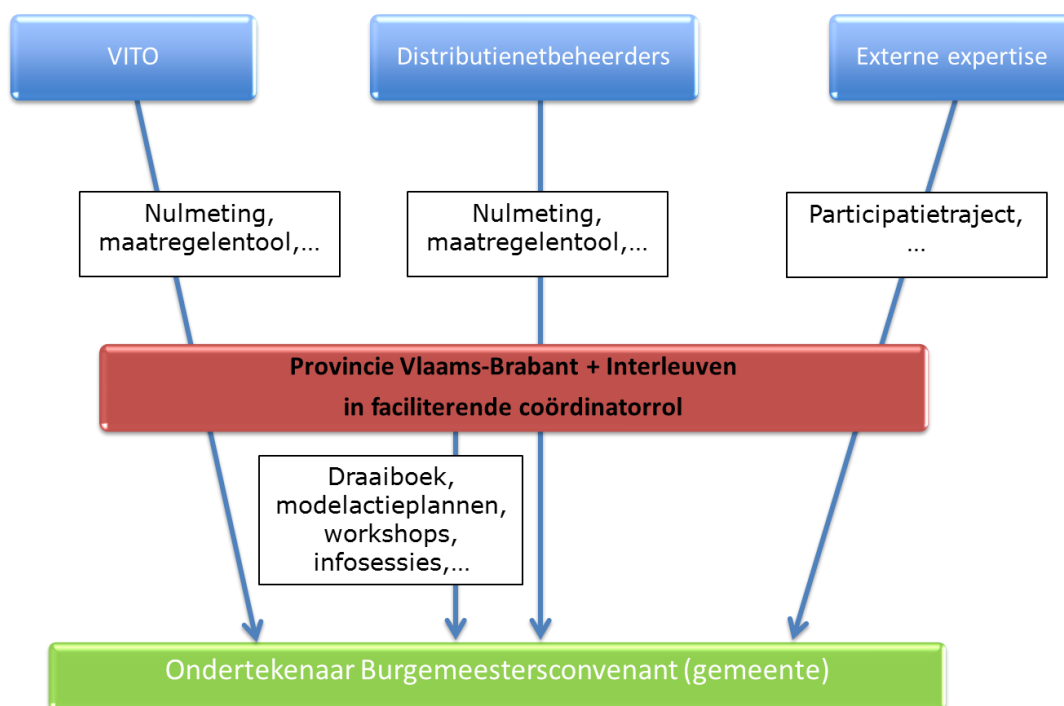
De interne stuurgroep heeft dus zowel een beleidsondersteunende, coördinerende, adviserende als uitvoerende rol. Deze werkwijze garandeert een grote betrokkenheid.

Het klimaatbeleid moet verankerd worden binnen het bestuur en wordt daarom mee opgenomen in de meerjarenbeleidsplanning. Om de klimaatproblematiek aan te pakken, zijn traditionele beleidsconcepten en instrumenten niet genoeg. Er is aanvullend beleid nodig dat gericht is op structurele veranderingen op lange termijn.

5.1.2. Extern

Extern wordt de gemeente ondersteund door een breed partnerschap, waaronder de Vlaamse overheid, VITO, de distributienetbeheerders, externe experts, lokale verenigingen zoals IGO, Regionaal Landschap Noord Hageland, Kringwinkel, Limburg.net... De provincie Vlaams-

Brabant en Interleuven bieden in hun rol als coördinator inhoudelijke, technische en administratieve ondersteuning aan.

Figuur 4: externe ondersteuning aan de gemeente

Een **klankbordgroep** met o.a. leden van de **gemeentelijke milieu- en natuurrad (GMinaraad)** geeft advies op het klimaatactieplan. De bedoeling daarvan is o.a. om knelpunten en kansen aan te halen en acties te bedenken om deze knelpunten aan te pakken.

Regelmatig zullen de vorderingen besproken worden en de klimaatacties zo nodig bijgestuurd via de GMinaraad. Adviezen worden ook bezorgd via de GMinaraad.

Daarnaast overlegt de duurzaamheidsambtenaar, gesteund door de schepenen van milieu en duurzaamheid regelmatig met de andere diensten, het schepencollege, de scholen, verenigingen en andere relevante sectoren in de gemeente.

5.2. Participatieve aanpak

De gemeente heeft een actief participatietraject opgezet met verschillende gemeentelijke stakeholders. Zie 5.1. voor de organisatiestructuur.

Doel van dit participatieproces is om de gemeentelijke doelgroepen mee te laten nadenken over het gemeentelijk klimaatbeleid, input te krijgen voor het klimaatactieplan en de voorgestelde maatregelen te toetsen op hun haalbaarheid. Zo wil de gemeente komen tot een gedragen klimaatplan en –beleid en een actieve medewerking bij de uitvoering ervan.

De gemeente gebruikte hiervoor de volgende methodieken:

- *21 juni 2015: participatief kunstwerk gemaakt tijdens braderie Supermercado (tijdens een Repair Café). Dit kunstwerk werd nadien tentoon gesteld in het stadhuis*
- *Via de zomereditie van het stadsmagazine 't Kletske werd de postkaart 'Doe mee voor minder CO₂' verspreid naar 11.600 gezinnen*
- *De postkaart 'Doe mee voor minder CO₂' werd ook verdeeld via het stadhuis, bib, zwembad, CC Begijnhof, Academies, bij enkele handelaars...*
 - *=> via de postkaart werden meer dan 100 ideeën opgestuurd door 65 personen*
- *4 augustus 2015: activiteit met kinderen van kinderopvang de Kliek om hun ideeën te verkrijgen rond klimaat*
- *24 september 2015: klimaatcafé tijdens open milieuraad*
 - *=> 30 aanwezigen werkten rond 4 thema's: Wonen & energie, Mobiliteit, Natuur & landbouw en Duurzame consumptie*

De belangrijkste conclusie uit dit participatietraject is dat er een draagvlak is bij de bevolking om daadwerkelijk in te zetten op klimaatmaatregelen.

5.3. Financieel

De komende jaren zijn er extra financiële inspanningen nodig om de ambities en doelstellingen te verwezenlijken.

Het budget om dit klimaatactieplan te realiseren bestaat uit:

- Gemeentepersoneel voor de coördinatie van gemeentelijke acties.
- Personeel van de ondersteunende partners.
- Gemeenten kunnen een beroep doen op Interleuven voor actieve ondersteuning bij het gemeentelijk klimaatbeleid..
- Gemeentelijke investeringen in het eigen patrimonium en het wagenpark om de voorbeeldfunctie uit te oefenen. Daarnaast investeert de gemeente ook in andere acties. Tabel 1 geeft een overzicht van de budgetten die de gemeente op dit moment in haar meerjarenbegroting hiervoor voorziet. => overleg met ontvanger!
- Quickwins die de gemeente realiseert, worden opnieuw ingezet voor energie- en klimaatbeleid.
- Bestaand budget dat al wordt ingezet voor klimaatbeleid.

- Externe subsidiemogelijkheden of financiële structuren, bijvoorbeeld:
 - Europese subsidieprogramma
 - Federale subsidies
 - Vlaamse subsidieprogramma's (o.a. Plattelandsfonds ...)
 - Energy Performance Contracting (EPC)
 - Crowdfunding
 - ...

	2015	2016	2017	2018	2019
Gebouwen en Energie	€ 2957161	€ 321614	€ 1194725	€ 194837	€ 1194950
Mobiliteit	€ 3120282	€ 6932855	€ 681172	€ 857932	€ 788114
Natuur	€ 322760	€ 267928	€ 268606	€ 269291	€ 269985
Landbouw	€ 291764	€ 106764	€ 107761	€ 108769	€ 109787
Duurzame consumptie	€ 90400	€ 67321	€ 67871	€ 68428	€ 68990

Tabel 1: overzicht van de voorziene provisie in de meerjarenbegroting

5.4. Geplande acties en maatregelen

Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de geplande acties en maatregelen tot 2020. De nulmeting geeft een kijk op de situatie in 2011, hoeveel van de CO₂-uitstoot er kan verminderd worden en welke de prioritaire sectoren zijn. Op basis daarvan heeft de gemeente een pakket van maatregelen samengesteld die hierop inspelen.

Ruimtelijke ordening en burgerparticipatie beschouwen we niet als afzonderlijke sectoren, maar werden geïntegreerd in de andere sectoren.

Voor de selectie van maatregelen is de gemeente vertrokken van de 'Inventaris Mogelijke Klimaatacties', aangeboden door de provincie Vlaams-Brabant en Interleuven. Deze maatregelen en acties werden met de stakeholders getoetst op haalbaarheid en wenselijkheid (zie ook 5.1 en 5.4).

5.4.1. Gebouwen, installaties en voorzieningen

Gebouwen, installaties en voorzieningen zijn goed voor 41% van de CO₂-uitstoot in Diest. Deze sector is één van de belangrijkste sectoren om de broeikasgasuitstoot te doen dalen.

De gemeente kiest voor duurzaam en energiezuinig bouwen, niet alleen voor haar eigen patrimonium, maar ook voor het gebouwenpark op het grondgebied van de gemeente. Via sensibilisatie van burgers en door het promoten van duurzaam (ver)bouwen, wil de gemeente ook de residentiële en tertiaire gebouwen duurzamer maken.

Duurzaam bouwen is een manier van bouwen waarbij de milieu- en gezondheidseffecten over de volledige levensduur van het bouwproject tot een minimum worden beperkt. Hierbij verliezen we het economische optimum niet uit het oog en gaan we uit van de volgende principes:

- Bouwen over generaties heen. Niet alleen door duurzame materialen te gebruiken, maar ook door comfortabele leefomgevingen te creëren waar mensen graag vertoeven.
- Efficiënt ruimtegebruik. Hoe dichter mensen bij elkaar wonen, hoe minder oppervlakte er bebouwd wordt en hoe meer natuur behouden blijft.
- Een dichte bebouwing beperkt de verplaatsingsafstand. Het vergemakkelijkt een efficiënte infrastructuur en openbaar vervoer.
- Rationeel energiegebruik, zowel tijdens het bouwproces als tijdens de levensduur van de woning. Voorwaarden hiervoor zijn compact en zuid georiënteerd bouwen, een luchtdichte afwerking, grondig isoleren, efficiënte verwarmingsinstallatie op hernieuwbare energie ...
- Het gebruik van duurzame materialen met een zo laag mogelijke milieu-impact, waarbij de volledige levenscyclus in acht wordt genomen.
- Een goede waterhuishouding.

Deze principes passen we toe voor gemeentelijke gebouwen en openbare verlichting, maar even goed voor residentiële woningbouw, industrie- en kantoorgebouwen, zorgsector, schoolgebouwen en zo meer.

Doelstellingen van de gemeente:

- Stimuleren van de uitvoering van energiebesparende maatregelen bij zoveel mogelijk bestaande particuliere woningen en bestaande tertiaire gebouwen
- Stimuleren van energiezuinige nieuwbouwwoningen en tertiaire gebouwen
- Verminderen van energiegebruik bij gemeentelijke gebouwen
- Aanpassing openbare verlichting met het oog op energiebesparing

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voortgezet?

Voor de ondertekening van het Burgemeestersconvenant deed de stad Diest al een inspanning om het energiegebruik te milderen. Deze acties worden voortgezet en uitgebreid.

- Organiseren van infoavonden over diverse thema's van duurzaam bouwen en verbouwen (i.s.m. het Woonloket, het Provinciaal Steunpunt Duurzaam Bouwen);
- Stimuleren van energiebesparende maatregelen (bv. spouw- en buitenmuurisolatie) via de organisatie van samenaankoopacties. i.s.m. IGO;
- Stimuleren van energiebesparende ingrepen via subsidies (vb. zonneboiler, groendak);
- Promoten van energiescans;
- Voortzetten van de samenwerking met distributienetbeheerder (Eandis of Infrax);
- Ondersteuning door de dienst Energiebegeleiding van het Steunpunt Duurzaam Bouwen voor het energiezuinig maken en verduurzamen van de eigen gemeentelijke gebouwen en/of gebouwen van gemeenschapsvoorzieningen;
- Aanbieden van gratis duurzaam bouwadvies van het Steunpunt DuBo aan haar inwoners;
- Het woonloket informeert over duurzaam, ecologisch en energiebewust wonen en premies en fiscale voordelen omtrent (ver)bouwen, (ver)kopen en (ver)huren.

Op welke maatregelen zal de gemeente inzetten?

Maatregel	Acties
GEBOUWEN, INSTALLATIES/VOORZIENINGEN EN BEDRIJVEN	
Woningen	
Stimuleer energie-efficiëntie en rationeel energiegebruik bij particuliere woningen	Deelname aan 'Samen Energiek' (= thermografische gebouwscans bij particuliere woningen in winter 2016-2017)
	Stel via de gemeentelijke website een actielijst ter beschikking om energie te besparen.
	Project 'jongeren als energiecoach in het gezin' (via het Woonloket wonen aan de Demer)
Geef speciale aandacht voor mensen in kansarmoede	Promoot en stimuleer de energiescans van de energiesnoeiërs
	Promoot en stimuleer sociale dakisolatieprojecten in huurwoningen
	Promoot de extra premies voor kwetsbare doelgroepen (o.a. van de netbeheerders, provincie)
	Promoot de Vlaamse Energielening van voor energiebesparende maatregelen bij kwetsbare doelgroepen
	Organiseer een infosessie op maat van kwetsbare doelgroepen
Ondersteun collectieve renovaties	Geven van begeleiding, energieadvies, premies, samenaankopen,... (vb. Samenaankoopactie muurisolatie "Samen warmer")
	Initieer en ondersteun projecten die gezamenlijke investeringen en energiezuinige renovaties van grotere groepen gebouwen faciliteren (vb. isoleren daken van woningen in het Begijnhof van Diest)
Stimuleren van duurzaam bouwen en verbouwen van particuliere woningen	promoot premies en goedkope/renteloze leningen voor dak-, vloer- en muurisolatie
	Organiseer een samenaankoop (vb. samenaankoopactie muurisolatie "samen warmer")
	Organiseer infoavonden over duurzaam en energiezuinig bouwen en renoveren

	Promoot en ondersteun gratis Duurzaam Bouwadvies
	Promoot en organiseer een BouwTeam
	Promoot het intergemeentelijk woonloket Wonen aan de Demer
Openbare verlichting	
Investering in energiezuinige openbare verlichting bij vervanging	Bepalingen opnemen in bestekken e.d. Bij vernieuwing van openbare verlichting worden LED-armaturen geplaatst Verlichting aan het Vlonderpad langs de Demer wordt aangelegd met bewegingssensoren
Mogelijkheid van terugschakeling verlichting 's nachts onderzoeken	Overleg organiseren met Infracx
Ruimtelijke Ordening	
Nagaan hoe voorwaarden omtrent duurzaamheid in RUP's kunnen opgelegd worden	Onderzoeken hoe andere gemeentes dit aanpakken, welke mogelijkheden er zijn voor Diest,...
Nagaan hoe duurzaamheidsaspecten opgenomen kunnen worden in stedenbouwkundige verordeningen	Onderzoeken hoe andere gemeentes dit eerder al aanpakten, wat er haalbaar is voor Diest,...
Spring zuinig om met onbebouwde ruimte en geef de voorkeur aan inbreiding	De stad Diest houdt bij het aansnijden van woonuitbreidingsgebieden rekening met het principe van het concentreren van activiteiten in stads- en dorpskernen langs hoogwaardige vervoers- en fietsassen

Maatregel	Acties
DETAIL GEMEENTELIJKE GEBOUWEN, INSTALLATIES/VOORZIENINGEN EN BEDRIJVEN	
Maak een energiekadaster op van de gebouwen	Maak een overzicht van het energieverbruik per gebouw op basis van de jaarlijkse energiekost. Focus prioritair op de gebouwen met het grootste energieverbruik. (via Esight)
	Benchmark het specifiek verbruik van de gebouwen (kWh/m ² .jaar) met een gebouw uit dezelfde categorie en sector. Deze waarde geeft reeds een goede indicatie van de energieprestatie van uw gebouw. (via Esight)
Maak een gebouwspaspoort van de gebouwen	Inventariseer algemene gebouwgegevens (functie van het gebouw, grondplan, bouwjaar, bewoonbaar vloeroppervlakte, isolatiegraad,

	recent uitgevoerde renovatiewerken,...)
	Breng het beheer van de technische installaties in kaart en stem de inregelbaarheden af op het gebruik van het gebouw. (vb. bij renovaties wordt rekening gehouden dat de instelling van de verwarming afgesteld kan worden op het gebruik van de zalen. vb. Buitenschoolse kinderopvang Molenstede, Buitenschoolse kinderopvang Deurne, Molenhuis, CC Begijnhof, CC Den Amer, stadhuis)
Stel een centraal energieteam aan met lokale verantwoordelijken voor elk gemeentelijk gebouw	Elk gemeentelijk gebouw heeft een lokale energieverantwoordelijke.
	Schakel de lokale verantwoordelijke in voor een meer gedetailleerde opvolging van het energieverbruik van het gebouw door het op regelmatige basis noteren van meterstanden.
	Stel waar mogelijk de lokale verantwoordelijke op de hoogte van bijvoorbeeld de gewenste instellingen van thermostaten en regelapparatuur en vraag deze op regelmatige basis te controleren.
	Laat de energieverantwoordelijke afspraken opmaken met de gebouwgebruikers bij gebruik van individuele zalen, afsluiten van het kantoor na werkdag, ...
Sensibiliseer de gebruikers van de gemeentelijke gebouwen	Deelname aan Save@work campagne met het gebouw 'stadhuis'
	Gebruik campagnemateriaal in het gebouw om gewenst gedrag te bevorderen (lichten doven, trappen nemen, deuren dicht, etc. ...)
Geef voldoende uitstraling en ondersteuning aan het volledige energieteam van de gemeente	Geef een jaarlijkse infovergadering aan de lokale energieverantwoordelijken.
	Geef aandacht aan de taak van het energieteam door bijvoorbeeld acties in de kijker te zetten
Voorzie in het uitbesteden van onderhoud aan derde partijen dat energiezorg een speerpunt is.	Voorzie een contractclausule dat bij vervanging van bestaande installaties steeds gekozen wordt voor een meer energie-efficiënte oplossing
Los comfortklachten op in plaats van te remediëren met nieuwe energieverbruikers.	Geef een meldpunt voor comfortklachten (vb. topdesk) en bespreek die met de technisch verantwoordelijke of onderhoudsbedrijf.

Maak in de jaarlijkse begroting een budgettaire ruimte voor het uitvoeren van quickwins in gemeentelijke gebouwen.	De Technisch Uitvoerende Dienst van de stad Diest voert zelf kleine energiebesparende maatregelen uit in de eigen gebouwen van de stad (vb. voorzetrampen, isoleren van leidingen, aanbrengen tochtstrips, ...) .
Aandacht voor energie bij keuze bij aankoop en het gebruik van elektrische toestellen en IT apparatuur.	Een aankoopbeleid opmaken voor de aankoop van energiezuinige toestellen (vb. duurzame criteria opnemen in bestekken bij aankoop van IT-materiaal, afzonderlijke printers vervangen door centrale multifunctionele kopieertoestellen ...)
	Nieuwe elektrische toestellen worden door de technische diensten en door de gebruikers steeds energiezuinig ingesteld
Stel een duurzame meerjarenplanning op voor elk gebouw	Maak een overzicht van de te verwachten investeringen op middellange termijn,
	Geef prioriteit aan vervangingsmaatregelen met hoog energiebesparingspotentieel.
Renovatie / energiezuinige investeringen in gemeentelijke gebouwen	Aandacht voor energie bij renovatie van vb. zwembad en sporthal: relighting Stadsmagazijn: zonnepanelen, relighting, gebouwschil, isoleren leidingwerk... Den Amer: groendak en zonneboiler BKO Molenstede BKO Schaffen Ketel: nieuwe dakbedekking en dakisolatie SOK: relighting Molenhuis Stadhuis: centrale verwarming vernieuwen Hagelandse Academie Muziek en Woord: relighting CC Begijnhof Citadel
De gemeente stapt mee in een samenaankoop voor groene stroom	De nodige contracten voor groene stroom afsluiten

Verwachte CO₂-reductie

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector gebouwen een CO₂-reductie van 8789 ton te bereiken tegen 2020.

5.4.2. Mobiliteit

Duurzame mobiliteit zoekt het evenwicht tussen bereikbaarheid, economie, leefmilieu en klimaat. Het draagt ook bij aan een betere luchtkwaliteit (fijn stof, NO₂ ...), hogere

verkeersveiligheid, minder geluidsoverlast, meer beschikbare open ruimte en economische winst.

Als strategie past de gemeente het STOP-principe toe: voetgangers (**S**tappen), fietsers (**T**rappen) en **O**penbaar vervoer krijgen voorrang. Het autoverkeer (**P**rivé-vervoer) wordt verminderd. Zowel woon-werkverkeer, vrijetijdsverkeer als logistiek verkeer zijn aandachtspunten.

Ruimtelijke planning is van cruciaal belang om een kentering in het mobiliteitsbeleid te realiseren. Verkeersgenererende functies koppelen we aan het openbaar vervoersnetwerk en fietsnetwerk. Een verbetering van het aanbod van het openbaar vervoer en de fietsinfrastructuur zijn daarbij belangrijk.

Ook nieuwe voertuigen die minder of niet meer afhankelijk zijn van fossiele brandstoffen, zijn een mogelijkheid. Het is nog onduidelijk welke aandrijftechnologieën in de toekomst de klassieke verbrandingsmotor op benzine of diesel zullen opvolgen. De doorbraak van waterstof is hierbij nog onzeker. Daardoor ligt de focus nu op elektrische auto's, maar dit kan snel veranderen.

Verplaatsingen te voet, per fiets of via collectief vervoer krijgen voorrang op de wagen. Voor verplaatsingen die toch nog met de wagen gebeuren, kan er gekeken worden naar een wagenpark met een lagere uitstoot. De elektrische auto als volwaardig alternatief voor de auto op fossiele brandstoffen komt waarschijnlijk pas over een aantal jaar op de markt. Een substantieel aandeel elektrische wagens in het totale wagenpark is mogelijk niet te verwachten voor 2020. Provincies, intercommunales en gemeenten kunnen deze overgang versnellen. Voor de overschakeling naar elektrische auto's of auto's op CNG moet er een slim laadnet beschikbaar zijn.

Doelstellingen van de gemeente:

- realiseren van minder autokilometers
- via goede planning de nood aan de auto verminderen
- energiezuinig rijden promoten als men toch de wagen neemt
- inzetten op autodelen en openbaar vervoer
- voor korte verplaatsingen mensen meer de fiets laten nemen
- ...

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voortgezet?

- uitvoeren en bijsturen van het gemeentelijk mobiliteitsplan
- onderhoud en aanleg van nieuwe fietspaden
- ondersteunen van scholen
- organiseren van de actie Met Belgerinkel naar de Winkel
- autodelen aanbieden via Cambio wagens
- Fietspunt van vzw Velo aan station Diest

Op welke maatregelen zal de gemeente inzetten?

Maatregel	Acties
VERVOER	
Wagenpark van de stad	
Inzicht creëren	Energieboekhouding wagenpark opvolgen (rapporteringssysteem): opvolgen brandstofverbruik en gereden km via een al dan niet geautomatiseerd registratiesysteem bij elke tankbeurt van een voertuig (vb. tankkaart per wagen)
Biedt alternatieve vervoersmiddelen aan	Stel dienstfietsen (al dan niet elektrisch) ter beschikking aan de werknemers voor verplaatsingen tussen gemeentelijke gebouwen en korte afstandsritten.
	Geef een premie per afgelegde kilometer voor medewerkers die met de fiets komen
	Cambio-deelwagens worden ook gebruikt door medewerkers van de stad en het OCMW voor dienstverplaatsingen
Aanmoedigen van gebruik van openbaar vervoer	100% terugbetaling woon-werkverkeer met het openbaar vervoer
Nieuwe technologieën	Vergroening van het wagenpark door het investeren in schone voertuigen (vb. hybride, 100% elektrische, LPG, vuilniswagens op biogas, ...)
	Start mobiliteitsacties op met de werknemers (vb. Car Free Day....).
Maak het openbaar vervoer aantrekkelijker	Informatiecampagnes opzetten rond de mogelijkheden van openbaar vervoer in uw gemeente en de speciale tarieven (vb. 1 euro actie De Lijn op zaterdag, halve euro actie tijdens wekdagen voor busritten met de Belbus binnen de zone Diest)
Inrichting van het grondgebied	inrichting van een verkeersluwe en leefbare binnenstad
	Beperken verdere stadsuitbreiding: het versterken van de diversiteit van buurten (residentiële, commerciële, kantoren); residentiële projecten langs de assen van het openbaar vervoer stimuleren

	Duidelijke signalisatie naar randparkings om het verkeer uit het centrum te weren
	Toegankelijkheid van de randparking Citadel verbeteren
Structurele aanpassingen voor voetgangers	Aanpassingswerken ten gunste van de voetganger: bredere voetpaden in commerciële zones, extra signalisatie op oversteekplaatsen voor voetgangers, ...
	Zichtbaar maken van trage wegen door plaatsing van naambordjes
	Maak een tragewegenplan op (actieplan voor netwerk van trage wegen binnen de gemeente)
Structurele aanpassingen voor fietsers	Het groene netwerk (groene ruimten) en blauwe netwerk (waterlopen) koppelen aan fiets- en wandelverbindingen (o.a. Door het openleggen van de Demer ontstaan er nieuwe fiets- en wandelverbindingen. In functie van het openleggen van de Demer in de binnenstad zal er een fiets-as gerealiseerd worden dewelke de binnenstad zal doorkruisen en een veilige toegangsweg zal zijn voor de scholen.)
	Deelname aan project 'coaching lokaal fietsbeleid'
	Uitbouw van fietssnelwegen (fietssnelweg Diest - Leuven)
	Uitbouwen van een functioneel en recreatief (inter)gemeentelijk fietsroutenetwerk
	Voorzie voldoende fietsparkings
	Investeer in schone, aantrekkelijke en veilige fietspaden
Zet een automatisch verhuursysteem van fietsen op	Zet het aanbod van het fietshuurnetwerk in de kijker (vb. Blue Bike fietsdeelsysteem uitbreiden, Fietsverhuur via Fietspunt Velo...)
Verspreid informatie en wissel kennis uit	Initieer en/of ondersteun fietsherstelplaatsen (vb. Velo fietspunt, fietsherstelling tijdens Repair Café...)
	Biedt specifieke vormingen aan doelgroepen (vb. Start to Bike fietscursus van de stadsdienst Diversiteit, uitlenen van mobiel verkeerspark voor scholen)

Scholen	Hinder door auto's aan school beperken (vb. schoolstraat, inzetten gemachtigd opzichter, fietspool stimuleren, wandelende schoolbussen stimuleren, kiss & ride zone, zone 30 tijdens schooluren ...)
	Scholen educatief ondersteunen (vb. uitlenen van een mobiel verkeerspark aan scholen, strapdag, Sam de verkeerssling, educatieve fietsexamenroute ...)
	Stel informatie over autodelen ter beschikking van de inwoners (vb. infosessies over cambio-autodelen, promotie van cambio-deelwagens via gemeentelijke infokanalen...)
Infrastructuur	Realisatie van een aardgasvulpunt
	Elektrische laadpaal voor wagens en/of fietsen voorzien en promoten

Verwachte CO₂-reductie

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector mobiliteit een CO₂-reductie van 5359 ton te bereiken tegen 2020.

5.4.3. Hernieuwbare energie

Een doordacht klimaatbeleid vraagt om een duurzame energieproductie, met nadruk op hernieuwbare energiebronnen.

Hernieuwbare energie is energie die gewonnen wordt uit onuitputtelijke bronnen.

Vormen van hernieuwbare energie zijn:

- bio-energie
- geothermische energie
- zonne-energie
- energie uit water
- windenergie

Er bestaan verschillende technieken om de beschikbare hernieuwbare energie te winnen. Bijvoorbeeld een thermische zonnecollector, fotovoltaïsche zonnecellen, vergisting van biomassa tot biogas, persing van pure plantaardige olie. Deze technieken leveren ook verschillende energiedragers op: warmte of elektriciteit. Elke hernieuwbare energiebron en omzettingstechniek heeft haar eigen kenmerken, zodat een effectief beleid per bron en zelfs per techniek moet worden bepaald. De gemeente zet initiatieven op voor zowel haar eigen infrastructuur als voor andere doelgroepen.

Doelstellingen van de gemeente:

- Het elektriciteitsverbruik op het grondgebied van de gemeente dat afkomstig is van hernieuwbare energie verhogen
- Installatie van zonneboilers stimuleren
- ...

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voortgezet?

- subsidie voor de plaatsing van hernieuwbare energietoepassingen (zonneboiler)
- plaatsing van hernieuwbare energietoepassingen op eigen gemeentelijke gebouwen
- informatie over de mogelijkheden van hernieuwbare energietoepassingen

Op welke maatregelen zal de gemeente inzetten?

Maatregel	Acties
LOKALE ELEKTRICITEITSPRODUCTIE	
Waterkracht	
De provincie Vlaams-Brabant werkt aan een energiekansenkaart. Op basis van de resultaten (verwacht tegen 2016) zal onderzocht worden of er in Diest een geschikte locatie is voor een waterkrachtcentrale	Indien er kansen zijn, onderzoeken of de realisatie haalbaar is en of de nodige middelen kunnen voorzien worden
Windkracht	
De provincie Vlaams-Brabant werkt aan een energiekansenkaart. Op basis van de resultaten (verwacht tegen 2016) zal onderzocht worden of er in Diest geschikte locaties zijn voor windmolens.	Indien er kansen zijn, onderzoeken of de realisatie haalbaar is en of de nodige middelen kunnen voorzien worden
Zonne-energie	
De gemeente gaat op zoek naar investeerders voor een gemeentelijk PV-park of faciliteert een alternatieve financieringsvorm zoals EPC, ESCO, PPS, SPV	vb. zonnecentrale in Kelbergenstraat, Schaffen door private investeerders.
De gemeente investeert in PV-panelen en zonneboilers op eigen gebouwen	vb. installatie van PV-panelen op stadsmagazijn en zonneboilers op CC den Amer
De gemeente geeft subsidies	vb. subsidiereglement voor zonnepanelen (afgeschaft in 2012) en zonneboilers (bestaat nog)

De gemeente voert een sensibilisatiecampagne voor het plaatsen van zonneboilers	vb. infosessie over zonneboilers, sensibilisatiecampagne voor het plaatsen van een zonneboiler
Warmtekrachtkoppeling	
Onderzoek en promoot de mogelijkheden van WKK's bij bedrijven en publieke infrastructuur	vb. ziekenhuis
Algemeen	
De gemeente koopt zelf 100% groene stroom aan	Contract afsluiten met aanbieder van 100% groene stroom
De gemeente geeft voldoende informatie bij nieuwbouw en renovatie welke opwekkingsmogelijkheden voor hernieuwbare energie mogelijk zijn.	Via het duurzaam bouwadvies of tijdens infosessies rond rationeel energiegebruik, Bouwteam...

Verwachte CO₂-reductie

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector hernieuwbare energieproductie een CO₂-reductie van 3858 ton te bereiken tegen 2020.

5.4.4. Natuur en biodiversiteit

Twee soorten maatregelen zijn mogelijk:

1. **Klimaatmitigatie:** maatregelen die de uitstoot van broeikasgassen beperken zodat de temperatuurstijging onder een gevaarlijke kritische grens wordt gehouden. Het Europese Burgemeestersconvenant richt zich in eerste instantie op deze maatregelen.
2. **Klimaatadaptatie:** maatregelen die de effecten van de klimaatverandering milderend of voorkomen zodat de schade ervan binnen de perken blijft, of maatregelen die inspelen op kansen die zich voordoen door de klimaatverandering.

Biodiversiteit en natuurlijke ecosystemen spelen een belangrijke rol in de hele klimaatproblematiek. Ze maken mensen, soorten en populaties veerkrachtiger zodat ze zich beter kunnen aanpassen aan de klimaatverandering. Hoe groter de verscheidenheid van dieren en planten, hoe meer ecosystemen de schokken van de klimaatsveranderingen zullen overleven.

De klimaatsverandering heeft duidelijk invloed op de natuurlijke systemen: ze is schadelijk voor biodiversiteit en één van de oorzaken van biodiversiteitsverlies. Wanneer biodiversiteit en ecosystemen niet efficiënt beschermd worden, zal het klimaat nog sneller veranderen en zullen de gevolgen groter zijn.

Hoezo?

Biodiversiteit en ecosystemen zijn belangrijk voor klimaatregulering: veengebieden, moerassen, bodems, bossen en oceanen zorgen voor de opname en opslag van koolstof. De uitstoot van broeikasgassen kan teruggedrongen worden door deze ecosystemen gezond te houden en beschadigde milieus te herstellen. Zoals het opnieuw aanplanten van bossen. Bossen zuiveren de lucht, slaan koolstof op en nemen water op als een spons waardoor overstromingen worden beperkt en water wordt opgeslagen voor drogere periodes. Ook half natuurlijke en door de mens beheerde ecosystemen - waaronder landbouwgebieden - leggen koolstof vast en halen CO₂ uit de lucht.

Onze klimaatstrategieën afstemmen op de natuur heeft dus veel voordelen:

- We zorgen dat de mens en zijn bestaansmiddelen minder kwetsbaar worden voor deze klimaatverandering.
- Het is een kostenefficiënte aanpak: ecosystemen zorgen voor koolstofopslag tegen een lage kost.

Enkele concrete voorbeelden hiervan:

Klimaatimpact	Ecosysteemgebaseerde aanpassing
Meer droogte	Pas de juiste landbouw- en bosbouwpraktijken toe om de wateropslagcapaciteit te verhogen en droogte tegen te gaan
Warmte-extremen	Verhoog het aantal groene (natuur) en blauwe (water) zones in steden om het microklimaat en de luchtkwaliteit te verbeteren
Rivieroverstromingen	Onderhoud en herstel broekgebieden en rivierbeddingen die kunnen dienen als natuurlijke buffers tegen overstromingen
Verhoogd brandrisico	Plant gemengde bossen, want zij zijn immuun tegen ziekten en plagen en hebben een lager brandrisico

Conclusie: het behoud of herstel van ecosystemen helpt om klimaatverandering tegen te gaan én om ons beter te wapenen tegen de klimaatsverandering.

Doelstellingen van de gemeente:

- Duurzaam beheren van natuur en groen
- versnippering van de natuur tegengaan

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voort gezet?

- Organisatie en ondersteuning van campagnes zoals vb. Dag van het Park, Week van het Bos...
- Subsidie Kleine Landschapselementen
- Opmaak Harmonisch Parkbeheerplan
- subsidie beheer natuurgebieden
- ...

Op welke maatregelen zal de gemeente inzetten?

Maatregel	Acties
NATUUR	
Versterken van robuuste natuur- en boskernen in eigendom van de gemeente, andere openbare besturen of natuurverenigingen	Duurzaam beheer van robuuste natuur- en boskernen door de opmaak van beheerplannen die uitgevoerd worden door de gemeente zelf en/of door externen (bv. bosbeheerplan, ...).
Versterken van robuuste natuur- en boskernen in eigendom van private partijen door het stimuleren van duurzaam beheer	Opmaak van beheerplan stimuleren (door gemeente zelf of via partners)
	Stimuleren van uitvoering beheer op duurzame manier via organisatie van vormingen, cursussen
Versterken van groen- blauwe infrastructuur op openbaar domein	herstel, (her)inrichting, aanleg, aanplant van groene verbindingen (vb. bermen, hagen, houtkanten)
	herstel, (her)inrichting, aanleg, aanplant van groene stapstenen (vb. solitaire bomen, parken, buurtgroen)
	herstel, (her)inrichting van blauwe verbindingen (grachten, waterlopen) in functie van vergroten potenties ter plaatse vasthouden van water, buffering vb. Demer door Diest, opmaak hemelwaterplan
Duurzaam beheer van groen- blauwe infrastructuur op openbaar domein	Opmaak van een beheerplan i.f.v. duurzaam beheer van de groen- blauwe infrastructuur in kwestie (vb. harmonisch- park beheerplan, bomenbeheerplan, grachtenbeheerplan, waterlopenbeheerplan).
	Uitvoering van het duurzaam beheer van de groene en blauwe verbindingen, groene en blauwe stapstenen, zelf of door inschakeling van derden.
Versterken van groen-blauwe infrastructuur op privaat domein	Stimuleren van het herstel, (her)inrichting, aanleg, aanplant van groene verbindingen (hagen, heggen, houtkanten, bomenrijen, dreven), groene stapstenen (solitaire bomen, hoogstamboomgaarden, bos) en blauwe stapstenen (vijvers, poelen) vb. subsidie Kleine Landschapselementen, samenwerking met Regionaal Landschap Noord-Hageland
Vergroening van begraafplaatsen	Het omvormen van begraafplaatsen naar aanleiding van het pesticidenverbod

Aandacht voor de bijen	Bloemenmengeling verdelen onder de bevolking
	Meer bloemen (voor bijen) in bloemperken van de gemeente
Bij het ontwerp en de inrichting van het eigen gemeentelijke patrimonium zorgt de gemeente voor de integratie van de principes van duurzaam bouwen en de aanleg van zoveel mogelijk natuurlijk en duurzaam groen.	Criteria rond duurzaam bouwen en duurzame groenaanleg opnemen in bestekken e.d.
Tuincomplex	
Stimuleren van een meer natuurlijke inrichting en een duurzamer beheer van het tuincomplex	Stimuleren van een nulgebruik van pesticiden in particuliere tuinen, bv. via sensibilisatiecampagnes, infosessies, ...
	Stimuleren van het aanleggen van een levende, dynamische tuin (veel variatie, zo veel mogelijk inheems, bloeiende en/of bes-dragende planten in elk seizoen van het jaar, rommelhoekjes, speelbosjes, afsluiting met natuurlijke materialen zodat migratie van soorten mogelijk blijft...) vb. speelnatuur Warandepark, Hunsberg...
	Aanleg van tegeltuintjes en geveltuintjes stimuleren
	Aanmoedigen van initiatieven m.b.t. samentuinen vb. volkstuin Begijnhof opwaarderen
Scholencomplex	
Stimuleren van een meer natuurlijke inrichting van het scholenpatrimonium op het grondgebied van de gemeente	Stimuleren van de aanleg van natuurlijker ingerichte, groenere schoolomgevingen en speelplaatsen met een daling van de verhardingsgraad => via MOS-subsidie
Bedrijvencomplex	
Stimuleren van een meer natuurlijke, groenere inrichting van KMO-zones, bedrijventerreinen op het grondgebied van de gemeente	Stimuleren van de aanleg van natuurlijker ingerichte, groenere KMO-zones en bedrijventerreinen met een daling van de verhardingsgraad, rekening houdende met het concept van tijdelijke natuur voor braakliggende terreinen of percelen.

5.4.5. Landbouw

Door hun energieverbruik hebben landbouwactiviteiten een CO₂-uitstoot. Daarnaast veroorzaakt landbouw uitstoot van andere broeikasgassen zoals CH₄ (methaan) en N₂O (lachgas). Deze gassen worden uitgestoten door de vertering van de veestapel en de

mestopslag in de bodem. Binnen het kader van het Burgemeestersconvenant is het niet verplicht deze niet-energiegebonden uitstoot van broeikasgassen op te nemen. De gemeente kan maatregelen stimuleren die leiden tot een meer duurzame landbouw. Duurzame landbouw is economisch verantwoord, sociaal rechtvaardig en ecologisch leefbaar. Ze houdt rekening met de biodiversiteit en beperkt de uitstoot van schadelijke gassen. En door voldoende diversificatie van teelten wordt de bodemkwaliteit behouden. De gemeente kan duurzame energieproductie - wind, zon, WKK, warmtepompen, pocketvergisting - stimuleren om de energiekost bij landbouwbedrijven te verminderen. En zo ook meteen de CO₂-uitstoot.

Doelstellingen van de gemeente:

- Meer klimaatvriendelijkere landbouwtechnieken toepassen
- milieuvergunningen rond landbouw worden goed opgevolgd
- erosiebestrijding
- bekendmaking en promotie korte keten consumptie

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voortgezet?

- korte keten: inwoners aanzetten tot het kiezen voor duurzame voeding
- erosiebestrijding

Op welke maatregelen zal de gemeente inzetten?

Maatregel	Acties
LANDBOUW	
Educatie/bewustmaking	
Korte keten en Straffe Streek gemeente promoten	Open landbouwbedrijvendag om korte keten-landbouwbedrijven te promoten, brochure uitgeven over 'Korte Keten in Diest'. Korte keten in de kijker op website en stadsmagazine
Consumenten bewust maken van het belang van duurzame keuzes bij hun aankoopgedrag.	Kookworkshop door Fairtrade trekkersgroep kookworkshop 'koken met restjes' promotie van hartenboerteam
Duurzame landbouw	
Promoten, ondersteunen en controle van landschapsintegratie	opmaken van landschapsplannen voor bedrijven (aanplanten streekeigen hagen, heggen, houtkanten, bomenrijen, boomgaarden) vb. www.vlaamsbrabant.be/bloeienderf

Energiebesparende technieken in landbouwbedrijven en duurzame landbouw promoten	Vb. Organisatie van infoavonden (vb. algemene vergadering landbouwwraad)
Betrek landbouwers bij landschapsbeheer zoals houtkanten, akkervogels, biodiversiteit, erosie...	Vb. Via VLM-beheersovereenkomst, promotie van subsidies voor KLE, erosiepoel,...
	Verder uitvoeren van het erosiebestrijdingsplan in samenwerking met erosiecoördinator

Verwachte CO₂-reductie

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector landbouw een CO₂-reductie van 1500 ton te bereiken tegen 2020.

5.4.6. Duurzame consumptie

Onze productie- en consumptiepatronen dragen bij tot de opwarming van de aarde, de verontreiniging van het milieu en de uitputting van natuurlijke hulpbronnen. De noodzaak om over te stappen op duurzamere consumptie- en productiepatronen is groter dan ooit. Hiervoor moeten we de algemene milieuprestaties van producten gedurende hun hele levenscyclus verbeteren, de vraag naar betere producten en productietechnologieën stimuleren, en de consument helpen betere keuzes te maken. De gemeente moet uiteraard eerst haar eigen aankoopbeleid onder de loep nemen, om vervolgens het aankoopgedrag van burgers en bedrijven in de juiste richting te sturen.

Doelstellingen van de gemeente:

- het goede voorbeeld geven, gelet op de voorbeeldfunctie
- bevolking en bedrijven informeren over en stimuleren tot duurzaam consumeren

Wat doet de gemeente nu al in deze sector en zal worden voortgezet?

- Duurzame criteria opnemen in bestekken
- Hergebruik en delen promoten

Op welke maatregelen zal de gemeente inzetten?

Maatregel	Acties
DUURZAME CONSUMPTIE	
Zelf het goede voorbeeld geven als stadsbestuur	Duurzame criteria opnemen in bestekken voor o.a. schoonmaak, catering, informatica, ...
	Evenementen en activiteiten zo klimaatvriendelijk mogelijk organiseren op het vlak van energie, afval, mobiliteit, catering...

Informeert en stimuleert inwoners en bedrijven tot meer duurzame consumptie en afvalpreventie	Organiseren van sensibilisatieacties rond voedselverspilling, verminderen van vleesconsumptie, seizoensgebonden groenten, afvalpreventie en afvalarm winkelen...
	Promoot hergebruik en delen via o.a. Repair Café, Kringwinkel, LETS...
	Promoot lokale (landbouw)producten (vb. korte keten, zelfoogstboerderij, schoolmoestuinen, boerenmarkt, heropwaardering van volkstuin Begijnhof, ondersteunen van oprichten hartenboerteam, Fairtrade gemeente, ...)
	Milieuzorg op school actief mee ondersteunen (door o.a. subsidie), drinkbussen en kraantjeswater op scholen promoten

Verwachte CO₂-reductie

Met deze maatregelen verwacht de gemeente voor de sector industrie een CO₂-reductie van 1929 ton te bereiken tegen 2020.

6. RAPPORTERING EN MONITORING

De gemeente zal op regelmatige basis rapporteren over de voortgang van het gemeentelijk klimaatbeleid.

Om de twee jaar moet de gemeente bij de Europese Commissie rapporteren over de uitgevoerde acties (voortgangsrapport). Hierna kan het actieplan en de uitvoering worden bijgesteld om de doelstelling te halen.

Om de vier jaar bezorgt de gemeente bovendien een geüpdatete inventarisatie van de CO₂-uitstoot (monitoringrapport). Die evaluatie kan leiden tot het bijstellen van het klimaatactieplan.

Jaar	Soort rapport
2017	Voortgangsrapport
2019	Monitoringrapport
2021	Voortgangsrapport
2023	Monitoringrapport

7. CONTACTEN

Burgemeester:

Jan Laurys

Verantwoordelijke schepenen:

Geert Cluckers, schepen voor milieu en duurzaamheid

Stadssecretaris:

Liesbeth Van Rompaey

Contactpersoon:

Ellen Lens, duurzaamheidsambtenaar

Overzicht figuren en tabellen:

Figuur 1: model Trias Energetica

Figuur 2: taartdiagram gemeentelijke nulmeting

Figuur 3: grafiek BAU scenario 2020

Figuur 4: externe ondersteuning aan de gemeente

Tabel 1: overzicht van de voorziene provisie in de meerjarenbegroting